

Verrasztó Gábor

Az olimpikon halála

Vitéz Halassy Olivér 1909. július 31-én született Újpesten, a Görgey Artúr utca 37.-ben. A Tanoda téri polgári fiúiskolában tanult, és a többiekhez hasonlóan ő is az Újpesti Torna Egylet gyerekcapatában kezdett focizni. Igazi reménységnek tartották. Nyolcéves volt, amikor felugrott egy mozgó villamosra, de lecsúszott a lépcsőről, bal lábfejét, bokáját amputálni kellett.

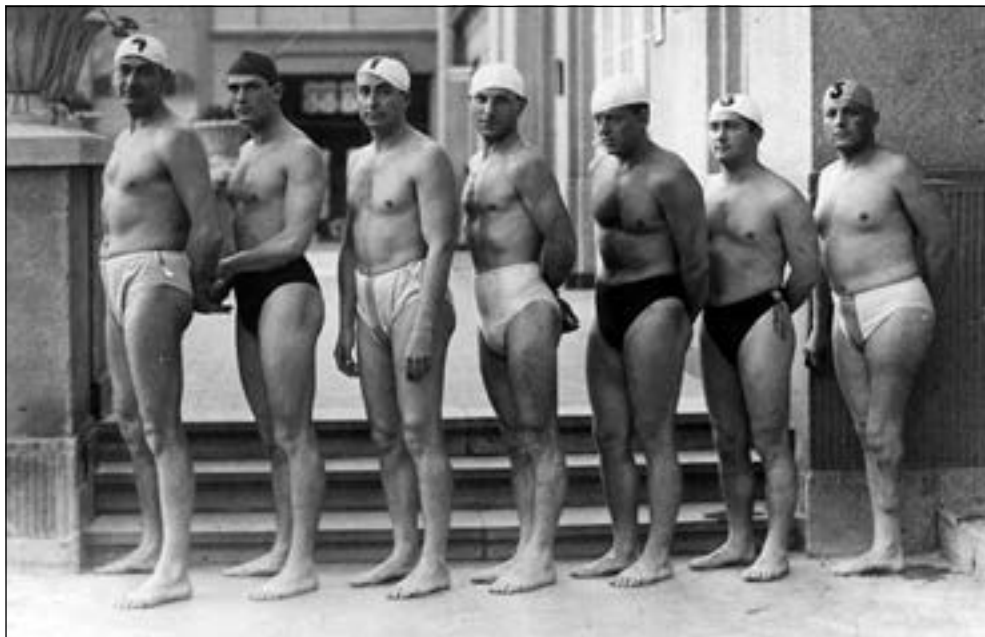
Egy évvel később már úszó- és pólóedzésekre járt az UTE uszodájába, és 17 évesen mindenki meglepetésére megnyerte a folyamúszó bajnokságot. A versenyzők a Szentendrei-sziget csúcsától a Margitszigeti Atlétikai Centrumig úsztak, Halassy Olivér 1 óra 4 perc alatt tette meg a 9 kilométeres távot, úgy győzött, hogy a korábbi bajnok a táv feléig vezetett,

majd lemaradt az erősen hajrázó Halassy mögött. Komjádi Bélának annyira imponált a féllábú sportoló, hogy 1928-ban beválogatta az amszterdami olimpiai keretbe. Halassy ekkor ezüstéremmel tért haza, a következő tíz évben azonban tízszer nyert országos pólóbajnokságot az UTE színeiben, összesen 36 bajnoki címet nyert és 12 alkalommal javított országos csúcstot.

Közben tanulmányait sem hanyagolta, kereskedelmi középiskolát végzett, és a sportolás mellett az Egyesült Izzólámpa és Villamosság Rt.-nél (Tungsram) dolgozott. 1929-ben az újpesti városi számvevőség számvizsgálója, számtanácsosa lett.

Legnagyobb sikerét az 1931-es párizsi Európa-bajnokságon aratta. A magyar csapat a belgák ellen játszott, Halassy minden erejével küzdött a meccsen, neki is köszönhető, hogy a magyarok megvédték bajnoki címüket. Már a győzelmet ünnepelték, amikor Halassy Olivér közölte: neki még van egy kis dolga. Ugyanis kezdődött az 1500 méteres gyorsúszás döntője. Ebben a számban a francia Jean Taris és az olasz Paolo Costolli volt a favorit, mindenki arra számított, hogy a verseny köztük dől el. Végül nem így történt, mert a magyar úszó csodát művelt, maga mögé utasította a két esélyest, és egy másik olaszt, Giuseppe Perentint. A hazai lapok dicshimnuszokat írtak róla: „A párisi Európa bajnokságok a magyar színek páratlan diadalával végződtek. [...] Vitéz Halassy Olivér megpróbálta azt, ami lehetetlennek látszott és bálványokat döntött Párizsban. Legyőzte az államilag agyontámogatott francia és olasz úszósport megdönthetetlennek tartott világnagyságait.”

A teljesen kimerült sportolót Bárány István úszóbajnok húzta ki a vízből. Az öltözőbe vitték, és cukrozott teát kanalaztak a szájába, amíg magához nem tért. Utána visszament a medencéhez, ahol a vízipóló bronzmérkőzés zajlott.

LOS ANGELES, 1932

Félbe kellett szakítani miatta a meccset, a közönség csak őt nézte, az egész nézőtér zúgott, még a zsűri és a bíró is neki tapsoltak.

A Los Angeles-i olimpiára is ugyanezt a programot tervezték Halassynak. A magyar küldöttség New Yorkba hajóval, onnan vonaton utazott a nyugati partig, de közben megálltak edzeni. Clevelandben a gyorsúszásban két amerikai versenyző is megelőzte Halassyt. Ekkor megkereste Komjádi Bélát, hogy ő inkább pólósként szeretne részt venni az olimpián. Az Egyesült Államok elleni mérkőzésen öt gólt dobott, ezzel 7:0-ra győzött a válogatott, és Magyarország először lett olimpiai bajnok vízilabdában. Komjádi Béla szövetségi kapitány a döntő után csak ennyit mondott: „Amit ez a féllábú gazember játszott, az valami csodálatos!”

Halassy 1934 februárjában megnősült: „Az újpesti plébániatemplomban ember ember hátán. Díszruhás rendőrök és az UTE rendezőgárdája tartja fenn a rendet. A lakodalmi menet a szomszédos városházáról érkezik, ahol Hess Pál dr. helyettes polgármester előtt vitéz Halassy Olivér és Antal Mancsi között megtörtént a polgári esküvő.

Halassy, a vízipóló világbajnok csapat és az UTE bajnokcsapatának tagja, tisztviselő az újpesti városházán. Antal Mancsi egy újpesti hentesáru gyáros leánya. Gyermekkori szerelem. Az orgonán felzúg Mendelssohn nászindulója. Bevonul az esküvői menet: elől vitéz Jónás István vízipóló kapitány, utána a világbajnok magyar vízipólócsapat tagjai következnek, majd Hild László mellúszóbajnok. Ő a botos vőfély.

Azután jön délcegen, mosolygó arccal Halassy Olivér, karján rózsaszínruhás koszorúsleány. Az UTE elnökségi tagjai következnek ezután, majd a menet végén uszályos csipkeruhában a bájnos menyasszony...”

Öt év múlva visszavonult, három lánya született. A nyilasterror idején Corvin utcai háza pincéjében bújtatta zsidó származású barátait, egy orvosnak pedig odaadta apja vitézi gyűrűjét, hogy ezzel segítse külföldre menekülését. A háború után részt vett az úszósporthívőszervezésében. 1946. szeptember 10-én este épp hazafelé tartott, de egy katonai jármű leszorította az útról. Halassy amputált lábára hivatkozva tiltakozott az autó elkobozása ellen, ezért a kiszálló Halassy Olivért és a sofőrt az orosz járőr egy géppisztolysorozattal megölte. Bár tanúk is voltak, az esetet eltussolták, a korabeli sajtó bestiális rablógyilkosságról írt:

„Az ismert újpesti úszóbajnok, többszörös vízipóló válogatott Halassy Olivért a Szent László úton (Angyalföld) rablógyilkosok agyonlőtték. Apósa autóján haladt Újpest felé Csikáry Gyula sofőrrel együtt, mikor megállították kocsijukat. A rablók is autón voltak és kiszállították Halassyékát. Mikor ellenálltak, lelőtték őket. A gyilkosság után néhány órával a gumiktól leszerelt kocsit a Külső-Andrássy úton a rendőrök megtalálták. A gyilkosok kézrekerítésére a nyomozás nagy eréllyel megindult.”

„Mint derült égből a villámcsapás, oly váratlanul érte Újpestet a hír: gengszterek az éjszaka agyonlőtték Halassy Olivért, a világhírű úszót és vízipólózót. [...] A hírt illetékes helyről is megerősítik, és futótűzként terjed tovább, túlnő Újpest határain is. A déli lapok már címoldalakon harsogják a fővárosban és zatkoló kerekű vasparipák süvöltve viszik az ország minden részébe a gyászhiért, melynek nyomán az összes sportegyesületek félárbocra engedik zászlójukat a magyar sport nagy halottjának emlékére.”

A kétszeres olimpiai, háromszoros Európa-bajnok vízilabdázó és Európa-bajnok gyorsúszó családját a hatóságok megfenyegették, kénytelenek voltak hallgatni. Mégis mindenki tudta, mi történt. Halassy Olivért ötezen kísérték a temetőbe, Hajós Alfréd mondta a gyászbeszédet.

„Halassy Olivért, a legeredményesebb magyar úszó- és vízipóló bajnokot több ezer főnyi gyászoló közönség kísérte el utolsó útjára a Megyeri temetőben. [...] Temetésén ott volt az UTE teljes gárdája; a többi újpesti sportegyesület és a város társadalmi egyesületeinek vezetői. Halassy Olivért az UTE a maga halottjának tekintette és Újpest város által adományozott dízsírhelyre temették.”

HALASSY OLIVÉR SÍRJA

„Nagy részvét mellett temették el Halassy Olivért. Dr. Gálhidy Béla helyettes polgármester Újpest város nevében búcsúzott. Újpest leghűségesebb fiáról beszélt, aki megtette polgári kötelességét és dicsőséget szerzett világszerte nemcsak magának, hanem hazájának és városának is. Hajós Alfréd az Olimpiai Társaság megbízásából, elcsukló hangon búcsúzott. Siratta Olivért, aki akkor hagyta itt hazáját, amikor a legnagyobb szükség lett volna rá.”